

Sygn. akt VI U 1582/14

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 listopada 2014 r. w S.

sprawy E. J. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania E. J. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 1 września 2014 roku nr (...)

**1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje E. J. (1) prawo do emerytury poczynając od 18 lipca 2014 roku;**

**2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.**

### UZASADNIENIE

Decyzją z 1 września 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił E. J. (1) prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na nieudowodnienie przez niego przepracowania 15 lat w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Organ rentowy uznał, że brak jest dowodów na to, żeby ubezpieczony taką pracę kiedykolwiek wykonywał, w szczególności wskazał, iż E. J. nie przedłożył świadectw pracy w warunkach szczególnych.

E. J. (1) odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Wskazał, iż pracę w warunkach szczególnych wykonywał w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S., gdzie pracował jako zbrojarz w brygadzie kompleksowej. Na poparcie swoich twierdzeń wniósł o przesłuchanie świadków – swoich byłych współpracowników.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji.

**Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

E. J. (1) urodził się (...). Wniosek o wcześniejszą emeryturę złożył w organie rentowym w dniu 6 czerwca 2014 roku. Na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymował się udowodnionym okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym ogółem 25 lat.

Ubezpieczony przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na jego koncie w tymże funduszu, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa, złożył w ZUS w dniu 18 lipca 2014r.

Okoliczności niesporne, a nadto dowody – dokumenty w aktach ZUS O/S. dot. E. J.:

- wniosek o ustalenie prawa do emerytury – plik II, k. 1-2;
- karta przebiegu zatrudnienia – plik II, k. 36;
- oświadczenie z 18.07.2014r. – k. 28, pl. II.

Począwszy od 6 lipca 1970r. E. J. podjął pracę w (...) Przedsiębiorstwie (...) i (...), na stanowisku cieśli konstrukcji betonowych i żelbetowych w pełnym wymiarze czasu pracy. Angaż na stanowisku cieśli nie uległ zmianie do końca zatrudnienia ubezpieczonego u tego pracodawcy, który z dniem 1 stycznia 1972r. przekształcił się w samodzielne (...) Przedsiębiorstwo (...) w S..

Na początku pracy w tym przedsiębiorstwie (...). J. został skierowany do pracy w tzw. brygadzie kompleksowej, która zajmowała się robieniem szalunków, zbrojeń oraz betonowaniem. Każdy z pracowników tej brygady, niezależnie od angażu, wykonywał wszystkie te prace. Także E. J. zajmował się ich wykonywaniem. Początkowo pracował w brygadzie A. M., zaś po powrocie z wojska, począwszy od 16 maja 1974r. został skierowany do brygady F. P., która pracowała w Ś.. W Ś. w tym czasie były budowane 2 hotele, następnie oczyszczalnia ścieków. Pracownicy brygady kompleksowej, w tym E. J. zajmował się wówczas zarówno wykonywaniem zadań należących do cieśli przy montażu konstrukcji na wysokości, jak i robotami zbrojarskimi. Z kolei w czasie pracy przy budowie oczyszczalni (...). J. zajmował się zbrojeniami oraz betonowaniem.

W roku 1981 E. J. wrócił do pracy w S.. Razem z pracownikami swojej brygady został wtedy skierowany do pracy przy budowie Trasy Z.z brygadziwą J. G.. Zajmował się tam przede wszystkim robieniem zbrojeń. Była to praca wykonywana na wysokości. Kolejną pracą, do której został skierowany ze swoją brygadą była praca na budowie przy ul. (...), gdzie był tworzony plac kontenerowy oraz cztery osadniki ścieków. W związku z powyższym istniała konieczność wykonywania prac zbrojarskich i betoniarskich.

W międzyczasie ubezpieczony był też wysyłany do pracy na kontraktach zagranicznych. Po raz pierwszy, w roku 1978r. wyjechał na kontrakt do Libii, do H., z angażem na stanowisku cieśli. Na kontrakcie przebywał w okresie od 9 lipca 1978r. do 9 lipca 1979r. Pracował tam najpierw przy budowie dróg, zajmując się pracami betoniarskimi, a następnie przy budowie elektrowni.

Kolejna budowa eksportowa, na której pracował E. J. była budową w ZSRR w K.. Ubezpieczony pracował tam w okresie od 29 kwietnia 1983r. do 28 kwietnia 1984r., także na stanowisku cieśli.

W okresie od 10 sierpnia 1987r. do 31 stycznia 1988r. ubezpieczony został skierowany do pracy na kolejnej budowie eksportowej, tym razem w NRD, w J., z angażem jako cieśla. Pracował tam przy budowie elektrowni, wykonując prace ciesielskie na wysokości oraz zbrojarskie. Krótco po powrocie do Polski został wysłany na kolejną budowę eksportową, ponownie do ZSRR, także jako cieśla. Pracę tam wykonywał w okresie od 28 marca 1988r. do 20 sierpnia 1988r., pracując przy budowie elektrowni.

Pomiędzy wyjazdami na budowy eksportowe, E. J. w zakładzie pracy, w którym był zatrudniony wykonywał faktycznie wyłącznie zadania związane z montażem konstrukcji na wysokości, w tym przede wszystkim prace zbrojarskie, ale także betoniarskie oraz ciesielskie. Okresowo powierzano mu także obowiązki brygadzysty pracującego.

Współpracownikami E. J. z okresu zatrudnienia w (...), którzy okresowo pracowali z nim w tej samej brygadzie byli m.in. W. H. (1), S. C. (1) i A. R.. Pracownicy brygady formalnie byli zaangażowani na różnych stanowiskach: np. W. H. miał angaż na stanowisku cieśli, A. R. – montera konstrukcji żelbetowych, S. C. – zbrojarza.

Dowody:

- zeznania świadka W. H. (1) – k. 18 oraz transkrypcja k. 25v-29v akt sądowych;
- zeznania świadka A. R. – k. 18 oraz transkrypcja k. 30-32v akt sądowych;
- zeznania świadka S. C. (1) – k. 34v oraz transkrypcja k. 39-43 akt sądowych;
- zeznania ubezpieczonego E. J. (1) – k. 17 oraz transkrypcja k. 21-24v akt sądowych;
- dokumentacja w aktach osobowych E. J. z okresu zatrudnienia w (...) w S. – k. 16 akt sądowych.
- dokumentacja w aktach ZUS O/S. dot. A. R..

Bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy (...) Przedsiębiorstwo (...) wystawiło ubezpieczonemu „zwykle” świadectwo pracy, w którym wskazano jedynie ogólnie, że w okresie zatrudnienia od 6 lipca 1970r. do 20 sierpnia 1988r. ubezpieczony pracował na stanowisku cieśli. W świadectwie zaznaczono jedynie, że ubezpieczony przebywał na czterech budowach eksportowych.

Dowód:

- świadectwo pracy z dnia 24.08.1988r. – k. 6 pl. (...) akt ZUS O/S. dot. E. J..

### ***Sąd zważył, co następuje:***

Odwołanie okazało się zasadne.

E. J. (1) w toku niniejszego postępowania domagał się doliczenia mu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S.. Spełnienie przez niego pozostałych przesłanek wymaganych do nabycia przez niego prawa do wcześniejszej emerytury nie było natomiast w toku procesu kwestionowane.

Zadaniem sądu było więc w tej sytuacji wyłącznie ustalenie, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego na rzecz wskazanego wyżej pracodawcy była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, w rozumieniu przywołanych niżej przepisów prawa.

Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1b pkt 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2013 poz. 1440 z późn. zm.; dalej jako: ustawa emerytalna), mężczyznom urodzonym w okresie od dnia 1 kwietnia 1951 r. do dnia 30 czerwca 1951 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 66 lat i 2 miesiące, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis §4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu §2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

W załączniku do powyższego rozporządzenia, w Wykazie A w dziale V, zatytułowanym „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, pod pozycją 5. wskazano, iż pracami w szczególnych warunkach są „prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości”; pod pozycją 4. wymieniono zaś „prace zbrojarskie i betoniarskie”.

Rozporządzenie z 7 lutego 1983r. jest aktem prawa powszechnego, odnoszącym się do pracowników wszystkich branż. Dodatkowo, w jego przepisie §1 ust. 2 zamieszczono jednak upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych do ustalenia - w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych - w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B. W praktyce upoważnienie to oznacza jednak tylko tyle, że poszczególni ministrowie mogą ewentualnie doprecyzować rodzaje owych stanowisk pracy; nie mogą jednak zawęzić ich w porównaniu z ich zakresem określonym w rozporządzeniu z 7 lutego 1983r.

W przypadku branży, w jakiej zatrudniony był E. J. (1) w (...) w S., określenia stanowisk pracy, na których wykonywana jest praca w warunkach szczególnych dokonał Minister Górnictwa i Energetyki w zarządzeniu nr 17 z dnia 12 sierpnia 1983r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. W załączniku nr 1 do tego zarządzenia, w dziale nr V pod pozycją 5 doprecyzował mianowicie, że prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości to prace cieśli, montera konstrukcji żelbetonowych i prefabrykowanych oraz prace montera urządzeń i konstrukcji metalowych.

Odnosząc się, po powyższym wprowadzeniu, do realiów niniejszej sprawy, trzeba przypomnieć, iż podstawą dokonanej przez organ rentowy odmowy zaliczenia omawianych okresów pracy do stażu pracy w warunkach szczególnych był formalny brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Tymczasem, jak wynika z utrwalonego w tej mierze orzecznictwa Sądu Najwyższego, w tym m.in. z uchwały tegoż sądu z dnia 10 marca 1984 roku (wydanej w sprawie III UZP 6/84, opubl. LEX nr 14625) - okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43) mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy.

Mając powyższe na uwadze, sąd w niniejszej sprawie przeprowadził dowód z dokumentów (umów o pracę, świadectw pracy, archiwalnych oryginalnych akt osobowych E. J.), a nadto z przesłuchania ubezpieczonego i świadków celem ustalenia czy w czasie zatrudnienia w (...) w S. E. J. wykonywał pracę w warunkach szczególnych w łącznym wymiarze co najmniej 15 lat. W ocenie sądu odpowiedź na to pytanie musiała być pozytywna.

Jak wynika zarówno z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia u tego pracodawcy, z wystawionego mu „zwykłego” świadectwa pracy, jak i z zeznań świadków oraz samego ubezpieczonego – w tym czasie przez cały okres E. J. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy będąc formalnie zatrudnionym jako cieśla, faktycznie jednak wykonujące zarówno prace cieśli przy montażu konstrukcji na wysokości, jak i (najczęściej) prace zbrojarskie i betoniarskie. Oznacza to, że przez cały okres zatrudnienia, łącznie z budowlami eksportowymi wykonywał zarówno prace, o jakich mowa w wykazie A, dziale V, poz. 5 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., jak i w tym samym dziale wykazu, tyle że pod pozycją 4. Sąd nie doszukał się powodów, dla których miałby odmówić wiary zeznaniom przesłuchanych w sprawie świadków – brak jest realnych podstaw, by doszukać się istnienia po ich stronie jakiegokolwiek interesu w tym, by mogły chcieć świadomie złożyć fałszywe zeznania na korzyść ubezpieczonego, narażając się tym samym na odpowiedzialność karną. Trzeba też zwrócić uwagę, że treść zeznań świadków koresponduje z twierdzeniami samego ubezpieczonego, ale przede wszystkim znajduje pokrycie w dokumentach znajdujących się w archiwalnych aktach osobowych E. J., do których wszak świadkowie nie mogli mieć wglądu. Dodatkowo, wszystkie te zeznania znajdują potwierdzenie w świadectwie pracy wystawionym ubezpieczonemu przez pracodawcę w czasie, gdy zakład pracy jeszcze istniał. Dowody te układają się w jedną spójną i logiczną całość i pozwalają na przyjęcie, że ubezpieczony przez cały wymieniony wyżej okres wykonywał faktycznie bądź prace przy montażu konstrukcji stalowych na wysokości – prace ciesielskie, bądź też prace zbrojarskie i betoniarskie. W tym miejscu trzeba zaakcentować, iż zdaniem sądu, fakt niewystawienia ubezpieczonemu przez pracodawcę świadectwa pracy w warunkach szczególnych nie mógł mieć w tym przypadku istotnego znaczenia. Należy bowiem podkreślić, iż świadectwo pracy, nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią zaś dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadectwo pracy traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (wyrok Sądu Najwyższego z 16.06.2009r., sygn. akt I UK 24/09, niepubl.). W tej sytuacji brak jest przeszkód, by w toku postępowania sądowego dokonać ustaleń sprzecznych z treścią posiadanego przez osobę ubezpieczoną świadectwa pracy, o ile wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego pozwolą na przyjęcie, że zapisy zawarte w tym dokumencie nie odpowiadają prawdzie lub też przepisom prawa. Tak zaś stało się w tym przypadku.

Z uwagi na wszystko powyższe, na podstawie przepisu art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. należało więc zmienić zaskarżoną decyzję i przyznać E. J. (1) prawo do wcześniejszej emerytury. W ocenie sądu nie było jednak możliwe przyznanie mu prawa do tego świadczenia już od czerwca 2014 roku, czyli od miesiąca, w którym złożył on wniosek o emeryturę (art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej). W tej dacie ubezpieczony nie spełniał bowiem ostatniej przesłanki, wymaganej do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury – był mianowicie ciągle jeszcze członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Skoro jednak w dniu 18 lipca 2014r. złożył w ZUS wniosek o wykreślenie go z członkostwa w OFE i przekazanie środków zgromadzonych na jego koncie na dochody budżetu Państwa, należało uznać, że z tą właśnie datą został spełniony ostatni z warunków.

Mając to na względzie, orzeczono jak w sentencji wyroku, oddalając dalej idące żądanie odwołania.